

Elementi, oblici i kriteriji vrednovanja i ocjenjivanja u nastavi geografije

Elementi ocjenjivanja:

1. **Geografska znanja** – prepoznavanje, opisivanje i uspoređivanje prostornih struktura, definiranje geografskih pojmova i njihovo uspoređivanje s prostorom
2. **Geografsko istraživanje i vještine** – uočavanje međuovisnosti pojava i procesa, izrada projekta (prezentacija i plakata), analizu grafičkih prikaza, zaključivanje na temelju skica, dijagrama, fotografija
3. **Kartografska pismenost** – čitanje i interpretacija sadržaja na geografskim kartama, orijentacija uz pomoć geografske karte

Ocjena	Kriterij ocjenjivanja učenika:
odličan (5)	<ul style="list-style-type: none"> • brzo, točno, opširno, logično i argumentirano odgovara na postavljena pitanja • u potpunosti razumije nastavne sadržaje, proširuje ih vlastitim iskustvom i primjenjuje u životnim situacijama • samostalno izvodi zaključke i uočava uzročno-posljedične veze, geografske pojave i procese • posjeduje iznadprosječna znanja, sposobnosti i vještine • točno i precizno uočava geografske sadržaje na geografskoj karti, izrazito uspješno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te samostalno donosi zaključke • izrazito uspješno koristi geografsku kartu u učionici i pri orijentaciji u prostoru na terenskoj nastavi • samostalno radi i prezentira projektne zadatke • iznimno odgovoran prema radu, učiteljima i drugim učenicima
vrlo dobar (4)	<ul style="list-style-type: none"> • sporije, ali točno, logično i uglavnom argumentirano odgovara na postavljena pitanja uz eventualno postavljanje potpitanja • razumije nastavne sadržaje i uspješno primjenjuje stečena znanja • zaključke donosi na već naučenim primjerima • posjeduje i gotovo uvijek primjenjuje geografska znanja • točno uočava geografske sadržaje na geografskoj karti i uspješno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te uglavnom samostalno donosi zaključke • uspješno koristi geografsku kartu u učionici i pri orijentaciji u prostoru na terenskoj nastavi • povremeno se uključuje u projektne zadatke • odgovoran je prema radu, učiteljima i drugim učenicima
dobar (3)	<ul style="list-style-type: none"> • polagano i uglavnom točno odgovara na postavljena pitanja, uz pomoć učitelja • uglavnom razumije nastavne sadržaje i djelomično primjenjuje stečena znanja • uz pomoć učitelja/nastavnika izvodi zaključke • ponekad nespreman/na iskazati geografska znanja, sposobnosti i vještine • djelomično uočava geografske sadržaje na geografskoj karti i nepotpuno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te prosječno donosi zaključke • koristi geografsku kartu u učionici uz pomoć učitelja/nastavnika i prosječno se orijentira u prostoru na terenskoj nastavi • povremeno nije spreman iskazati znanje

	<ul style="list-style-type: none"> • odgovoran je prema učiteljima i drugim učenicima
dovoljan (2)	<ul style="list-style-type: none"> • djelomično i površno odgovara na postavljena pitanja, uz pomoć učitelja/nastavnika • ne razumije u potpunosti nastavne sadržaje i otežano primjenjuje stečena znanja • uz znatnu pomoć učitelja/nastavnika na jednostavan način nabraja i opisuje geografske pojmove i procese • kod donošenja zaključaka nailazi na veće probleme • površno uočava geografske sadržaje na geografskoj karti i s pogreškama analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te nesamostalno donosi zaključke • koristi geografsku kartu u učionici uz pomoć učitelja/nastavnika i teško uočava geografske sadržaje, slabo se orijentira u prostoru na terenskoj nastavi
nedovoljan (1)	<ul style="list-style-type: none"> • ne odgovara na postavljena pitanja i nije usvojio ključne pojmove • ne razumije nastavne sadržaje i ne primjenjuje geografska znanja u svakodnevnom životu • uz veliku pomoć učitelja/nastavnika nepotpuno i nesuvislo opisuje geografske pojmove i procese • ne pokazuje volju i želju za stjecanjem geografskih znanja • pogrešno uočava geografske sadržaje na geografskoj karti i nesuvislo analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te donosi nelogične zaključke bez razumijevanja • ne prepoznaje geografske sadržaje na geografskoj karti u učionici niti uz veliku pomoć učitelja/nastavnika i ne koristi se geografskom kartom u prostoru na terenskoj nastavi

USMENO PROVJERAVANJE I OCJENJIVANJE USPJEHA UČENIKA

Usmeno provjeravanje i ocjenjivanje učenikova znanja provodi se sustavno, u pravilu na svakom nastavnom satu, bez obveze najave, ali ne ako je geografija treći predmet tog dana. Iz usmenog odgovora učenik dobiva dvije ocjene. Prva ocjena je usvojenost geografskih znanja (gdje se ocjenjuje učenikovo znanje tj. odgovaranje na postavljena pitanja), a druga ocjena je snalaženje na geografskoj karti (kartografska pismenost). Ukoliko je pitanje vezano uz geografske vještine, povezivanje i samostalno donošenje zaključaka ocjena se upisuje u geografsko istraživanje i vještine. Usmeno provjeravanje traje do 10 minuta. Provodi se kontinuirano tijekom nastavne godine. Učenik se može sam javiti za usmeno odgovaranje te, ukoliko je vremenski izvedivo, bit će ispitan i ocjenjen. Isto tako, ako učenik nije zadovoljan ocjenom iz pisane provjere, može usmeno odgovarati taj dio gradiva u bilo kojem trenutku do sljedeće pisane provjere znanja.

PISANO PROVJERAVANJE I OCJENJIVANJE USPJEHA UČENIKA

Pod pisanim provjeravanjem podrazumijevaju se svi pisani oblici provjere koji rezultiraju ocjenom.

Tijekom školske godine učenici pišu do četiri (pet u osmom razredu) ispita znanja. Svaki ispit traje 45 minuta, a piše se poslije obrađenih i uvježbanih nastavnih cjelina. Pri rješavanju testa treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnoga slova geografskih imena. Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, osim u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo. Ocjenjuje se znanje učenika i snalaženje na geografskoj karti (dvije ocjena prema postignutom broju bodova; ispit znanja i slijepa karta). Pisana provjera (opseg

i trajanje) se najavljuje učenicima i vidljiva je u e-dnevniku. Pisane provjere ocjenjuje se na osnovu postignutog broja bodova (točnih odgovora na pitanja i preciznosti kod ucrtavanja geografskih pojmova na slijepoj karti). Broj bodova je osnova za određivanje postotka riješenosti te u konačnosti brojčane ocjene.

%	0 - 30	31 - 60	61 - 75	76 - 89	90 - 100
Ocjena	Nedovoljan	Dovoljan	Dobar	Vrlo dobar	Odličan

Ukoliko učenik nije prisutan na satu za vrijeme pisane provjere znanja, pisanu će provjeru pisati prvi sat kada se vrati na nastavu (ako toga dana nije najavljena neka druga pisana provjera iz nekog drugog predmeta).

Ispravljanje negativnih ocjena (iz usmenih i pisanih provjera) provodi se usmeno ili pisano kada je učenik spreman za ispravljanje.

PROVJERAVANJE I OCJENJIVANJE DOMAĆE ZADAĆE I NOŠENJE PRIBORA ZA RAD

Zadaća se redovito piše u bilježnici, radnoj bilježnici ili digitalnom formatu i ocjenjuje tijekom nastavne godine, bez prethodne najave, u element ocjenjivanja Geografsko istraživanje i vještine. Napisana zadaća nosi se redovito na svaki nastavni sat. Ukoliko učenik nema bilježnicu, radnu bilježnicu ili digitalni format, udžbenik i atlas na svakom satu bilježi sejedna napomena po polugodištu u rubriku za praćenje. Ukoliko učenik i dalje nema bilježnicu, radnu bilježnicu ili bilo koji dio pribora (udžbenik i atlas) bilježi se ocjena nedovoljan uz prateću bilješku te se ta ocjena uzima u obzir kod određivanja zaključne ocjene na karaju nastavne godine.

Učenici su dužni na svaki nastavni sat nositi udžbenik, bilježnicu, radnu bilježnicu i geografski atlas (kartu Republike Hrvatske učenici osmih razreda).

IZRADA PROJEKTA

Učenici mogu prema svojim željama i ambicijama izrađivati projekte iz geografije koje prezentiraju na satu (prezentacija, plakat, parlaonica), a ocjena se upisuje u rubriku Geografsko istraživanje i vještine te se upisuje način pristupa projektu u rubriku za bilješke. Kod projekta se ocjenjuje poznavanje teme, točnost odgovora na pitanja, vizualni izgled i sadržaj teme (jedna ocjena).

PRAĆENJE I OCJENJIVANJE UČENIKA S POSEBNIM ODGOJNO-OBRAZOVNIM POTREBAMA - PRILAGOĐENI I INDIVIDUALIZIRANI PROGRAM

Sukladno Pravilniku o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju učenik s posebnim potrebama svladava nastavni program prema utvrđenoj razini teškoće, odnosno prema redovnom nastavnom programu uz primjenu individualiziranih postupaka ili prema prilagođenom programu. Prilagođeni program iz članka 4. ovog pravilnika je program primjeren osnovnim karakteristikama teškoće u djeteta, a u pravilu pretpostavlja smanjivanje intenziteta i ekstenziteta pri izboru nastavnih sadržaja obogaćenih specifičnim metodama, sredstvima i pomagalicama.

Prilagođeni program izrađuje učitelj u suradnji s defektologom odgovarajuće specijalnosti.

Ispitivanje, kao i ostali postupci, ovisi o učenikovim sposobnostima i mogućnostima i mogućim načinima komuniciranja i izražavanja (usmeno, pismeno, gestovno, izradbom nekog rada i sl.). Načini i oblici provjeravanja bit će primjereni učeniku i njegovim specifičnostima, djelovat će afirmativno i poticajno na učenike, kako bi kvalitetno iskoristili očuvane sposobnosti, i razvili nove.

Pojedina vrsta teškoća u razvoju i njihove posljedice na psihofizički razvitak nalažu posve određene načine primjene praćenja, provjeravanja, ispitivanja i ocjenjivanja, ponajprije

uzimajući u obzir intelektualne (mentalne) sposobnosti i mogućnosti učenika i mogući načini komuniciranja - izražavanja (usmeno, pismeno, gestom, praktičnom izradbom i sl.), tzv. komunikacijski put (kanal) usko vezan s programom koji je za učenika posebno pripremljen.

ZAKLJUČNA OCJENA IZ GEOGRAFIJE

Zaključna ocjena iz geografije izraz je postignute razine učenikovih kompetencija i rezultat ukupnog vrednovanja tijekom nastavne godine. U zaključnu ocjenu ulaze sve bilješke praćenja. Zaključna ocjena ne mora proizlaziti iz aritmetičke sredine upisanih ocjena, osobito ako je učenik pokazao napredak u drugom polugodištu.

U Rijeci 4. rujna 2023.

Davor Kolarić, prof.